МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря

Кафедра обліку і економічного аналізу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи
С.О. Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Еколого-економічний аналіз і прогнозування

Environmental and economic analysis and forecasting

рівень вищої освіти другий (магістерський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ»
" 09" 01 2025 року. - 14 с.

Розробник:
доцент кафедри «Облік і економічний аналіз»,
кандидат технічних наук, доцент Катерина БУРУНСУЗ

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ» розглянуто на засіданні кафедри «Облік і економічний аналіз»
Протокол № 7 від «14» 01 2025 р.
Завідувач кафедри обліку і економічного аналізу
кандидат економічних наук, професор Олена ПОГОРЄЛОВА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ» розглянуто методичною радою факультету економіки та екології моря
Протокол № 7 від «14» 01 2025 р.
Декан факультету економіки та екології моря
кандидат економічних наук, доцент Вячеслав ІВАТА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ» погоджено з навчальним відділом
Начальник навчального відділу
кандидат технічних наук, доцент Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «ЕКОЛОГО+ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ»
» затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 1 від «___» 01 2025 р.
Голова НМР НУК
кандидат технічних наук, доцент Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2025
© Бурунсуз К.С., 2025

ЗМІСТ

	Вступ……..	4
1.	Опис навчальної дисципліни……..	5
2.	Мета вивчення навчальної дисципліни…….	5
3.	Передумови для вивчення дисципліни……..	5
4.	Очікувані результати навчання……..	6
5.	Програма навчальної дисципліни……..	6
6.	Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування ……..	9
7.	Форми поточного та підсумкового контролю……..	9
8.	Критерії оцінювання результатів навчання……..	11
9.	Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна…….	12
10.	Рекомендовані джерела інформації……	12

ВСТУП

Анотація

Дисципліна передбачає формування у студентів необхідних теоретичних знань і практичних навичок проведення еколого-економічного аналізу в межах основних складових господарської діяльності підприємства.

Курс має практичний характер та орієнтований на набуття навичок, спрямованих на аналіз екологічних витрат підприємства та моделювання оптимального використання природних ресурсів; оцінювання ефективності екологічного оподаткування; оволодіння методами аналізу фінансово-економічної результативності екологічної діяльності, а також методикою прогнозування еколого-економічних процесів і їх впливу на сталий розвиток підприємства; визначення екологічної та економічної ефективності природоохоронних заходів, багатоцільових інвестиційних проєктів.

Ключові слова: еколого-економічний аналіз; екологічний податок; рентабельність виробничої діяльності; екологічний баланс; прогнозування.

Abstract

The discipline provides students with the necessary theoretical knowledge and practical skills to conduct ecological and economic analysis within the framework of the main components of the enterprise's economic activity.

The course has a practical nature and is aimed at acquiring skills aimed at analyzing the environmental costs of the enterprise and modeling the optimal use of natural resources; assessment of the effectiveness of environmental taxation; mastering the methods of analyzing the financial and economic effectiveness of environmental activities, as well as the method of forecasting ecological and economic processes and their impact on the sustainable development of the enterprise; determination of environmental and economic efficiency of environmental protection measures, multi investment projects.

Key words: ecological and economic analysis; environmental tax; profitability of production activity; ecological balance; forecasting.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Для всіх галузей</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Електронний адрес РПНД на сайті Університету http://</td><td rowspan="8">Для всіх спеціальностей</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>10-й</td><td>10-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання —</td><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин – 150</td><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5; самостійної роботи студента – 3.</td><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Рівень вищої освіти: другий (магістерський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>130 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: -</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в дослідженні наслідків екологічної діяльності підприємств, розробці заходів, спрямованих на стабілізацію та покращення стану навколишнього природного середовища з позицій підвищення еколого-економічної безпеки і сталого розвитку.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни **відсутні.**

4. Очікувані результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати: економічні аспекти взаємодії суспільства і природи; основні принципи та складові еколого-економічного управління; методологію й методику економічного обґрунтування оптимальних напрямів соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних обмежень.

Вміти: аналізувати екологічні витрати та моделювати оптимальне використання природних ресурсів; використовувати сучасні методи і засоби еколого-економічних досліджень; досліджувати функціонування системи еколого-економічного обліку і вимог до формування комплексу еколого-економічних показників в умовах сталого розвитку; визначати екологічні ризики і обґрунтовувати управлінські рішення, які пов’язані з екологічною діяльністю.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи еколого-економічного аналізу.

Тема 1. Стратегія та завдання еколого-економічного аналізу [4, с. 60-65]; [6, с. 15-30].

Тема 2. Різновиди еколого-економічного аналізу [1]; [3, с. 67-85]; [6, с. 26-46].

Тема 3. Прийоми комплексного еколого-економічного аналізу [2]; [6, с. 48-78].

Тема 4. Основи концепції сталого розвитку [1]; [2].

Змістовий модуль 2. Комплексний еколого-економічний аналіз і прогнозування еколого-економічних показників

Тема 1. Наукові основи та принципи раціонального використання природних ресурсів [2].

Тема 2. Екологічні витрати в економіці підприємства [4, с. 76-98].

Тема 3. Структуризація еколого-економічних показників виробництва [5, с. 58-71]; [6, с. 116-135].

Тема 4. Економічна ефективність природоохоронних заходів [2]; [6, с. 156-165].

Тема 5. Екологічний облік, аудит і страхування на підприємстві [2]; [6, с. 196-202].

Тема 6. Прогнозування показників діяльності підприємства за даними еколого-економічного аналізу [1]; [6, с. 181-190].

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи еколого-економічного аналізу												
Тема 1. Стратегія та завдання еколого-економічного аналізу	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
Тема 2. Різновиди еколого-економічного аналізу	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
Тема 3. Прийоми комплексного еколого-економічного аналізу	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13
Тема 4. Основи концепції сталого розвитку	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1	60	16	16	-	-	28	60	6	6	-	-	48
Змістовий модуль 2. Комплексний еколого-економічний аналіз і прогнозування еколого-економічних показників												
Тема 1. Наукові основи та принципи раціонального використання природних ресурсів	18	4	4	-	-	10	15	1	1	-	-	13
Тема 2. Екологічні витрати в економіці підприємства	14	2	2	-	-	10	15	1	1	-	-	13
Тема 3. Структуризація еколого-економічних показників виробництва	14	2	2	-	-	10	14	0,5	0,5	-	-	13
Тема 4. Економічна ефективність природоохоронних заходів	14	2	2	-	-	10	14	0.5	0,5	-	-	13
Тема 5. Екологічний облік, аудит і страхування на підприємстві	14	2	2	-	-	10	14	0.5	0,5	-	-	13
Тема 6. Прогнозування показників діяльності підприємства за даними еколого-економічного аналізу	16	2	2	-	-	12	18	0,5	0,5	-	-	17
Разом за змістовим модулем 2	90	14	14	-	-	62	90	4	4	-	-	82
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	10	10	-	-	130

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Стратегія та завдання еколого-економічного аналізу	4	2
2	Різновиди еколого-економічного аналізу	4	2
3	Прийоми комплексного еколого-економічного аналізу	4	1
4	Основи концепції сталого розвитку	4	1
5	Наукові основи та принципи раціонального використання природних ресурсів	4	1
6	Екологічні витрати в економіці підприємства	2	1
7	Структуризація еколого-економічних показників виробництва	2	0,5
8	Економічна ефективність природоохоронних заходів	2	0,5
9	Екологічний облік, аудит і страхування на підприємстві	2	0,5
10	Прогнозування показників діяльності підприємства за даними еколого-економічного аналізу	2	0,5
	Разом	30	10

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – ***0,5 год. / 1 год. занять;***
- підготовка до практичних занять – ***1-2 год. / 1 заняття;***
- підготовка рефератів та їх презентації –***15 год. на 1 роботу;***
- підготовка до контрольних заходів – ***(15-30) год. на 1 захід.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	30	10
2	Підготовка до практичних робіт	15	5
3	Підготовка реферату (презентації)	15	15
4	Підготовка до заліку	30	30
5	Виконання контрольних робіт студентами заочної і дистанційної форм навчання	-	70
	Разом	90	130

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

До методів навчання, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, відносяться:

- для всіх видів занять: робота з літературою, пояснення, дискусія, демонстрування, пояснювально-ілюстративний метод;
- для лекційних занять: лекція, бесіда, ілюстрування;
- для практичних та семінарських занять: вправа, практична робота, повідомлення готової інформації.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- практичні роботи;
- реферати (презентації результатів виконаних завдань та досліджень).

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для виставлення заліку. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів до 80 балів за всі види освітньої діяльності.

Питома вага заліку в загальній системі оцінок – 20 балів. Право здавати залік дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заліку набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Кількість балів		**Критерії оцінювання**
Денна форма	**Заочна форма**	
Практичні роботи		

2	7	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки
1,5	5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
1	3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,5	1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	0	Студент не дає відповіді
Реферат		
5	5	Реферат підготовлений на актуальну тему, сутність питання розкрито, побудова логічна, легко сприймається. Студент дає правильні, повні, логічні відповіді на поставлені запитання
4	4	Реферат підготовлений на актуальну тему, сутність питання розкрито, мають місце недоліки побудови і оформлення. Студент дає правильні, повні, логічні відповіді на поставлені запитання, але допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	3	Реферат підготовлений на актуальну тему, але сутність питання розкрито не повністю; мають місце недоліки побудови і оформлення. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	2	Реферат підготовлений на актуальну тему, але сутність питання не розкрито або з помилками; побудова не логічна
1	1	Реферат підготовлений поверхнево, сутність питання не розкрито або з помилками; тема не актуальна, недостатньо обґрунтована
0	0	Студент не підготував реферат

Поточний модульний контроль № 1 у формі тестування

Кількість правильних відповідей	40	36	32	28	24	20	16	12	8	4
Кількість балів	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2

Поточний модульний контроль № 2

Кількість балів			
Теоретичне питання № 1	Теоретичне питання №2	Практичне завдання № 3	Разом
5	5	10	20

Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне питання	
5	Відповідь правильна, повна, логічна.
3	Відповідь в цілому правильна, містить неточності
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0	Відповідь не правильна або відсутня

Практичне завдання	
10	Практичне завдання виконане правильно і без зауважень, зроблені обґрунтовані висновки
8	Практичне завдання виконане повністю, але містить несуттєві помилки і недоліки
5	Практичне завдання виконане частково або містить несуттєві помилки у розрахунках або в методиці
1	Практичне завдання виконане частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Завдання не виконане, або розв'язане не вірно

Критерії оцінювання контрольних робіт

Теоретичне питання № 1	Теоретичне питання № 2	Теоретичне питання № 3	Практичне завдання	Разом
6	6	6	22	40

Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне питання	
6	Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, аргументовані висновки, повний список літератури.
5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттє помилки та неточності у викладенні матеріалу.
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована,
1	Відповідь не розкриває суті питання, має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Відповідь не вірна або не надана.
Практичне завдання	
22	Практичне завдання виконано повністю і правильно, бездоганно оформлено
20	Практичне завдання виконано повністю і правильно (відсутній висновок)
15	Практичне завдання виконане повністю, але містить несуттєві помилки і недоліки
10	Практичне завдання виконане частково, містить несуттєві помилки у розрахунках або в методиці
5	Практичне завдання виконане частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Рішення не вірне або не надане

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Практичне заняття 1.1	2	Практичне заняття	7
		Практичне заняття 1.2	2		
	Т2	Практичне заняття 2.1	2		

		Практичне заняття 2.2	2	Практичне заняття	7
	Т3	Практичне заняття 3.1	2		
		Практичне заняття 3.2	2		
	Т4	Практичне заняття 4.1	2	Практичне заняття	7
		Практичне заняття 4.2	2		
	ПМК		20		
	Разом за змістовний модуль		26	Підготовка реферату	5
ЗМ 2	Т5	Практичне заняття 5.1	2		
		Практичне заняття 5.2	2		
	Т6	Практичне заняття 6.1	2	Практичне заняття	7
		Практичне заняття 6.2	2		
	Т7	Практичне заняття 7.1	2		
		Практичне заняття 7.2	2	Практичне заняття	7
	Т8	Практичне заняття 8.1	2		
		Практичне заняття 8.2	2		
	Т9	Практичне заняття 9.1	2		
		Практичне заняття 9.2	2		
	Т10	Практичне заняття 10.1	2		
		Практичне заняття 10.2	2		
	ПМК		20		
	Разом за змістовний модуль		34	Виконання контрольної роботи	40
Підсумковий контроль		Залік	20	Залік	20
Сума			**100**		**100**

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Під час вивчення дисципліни застосовуються такі технічні засоби: мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка, персональний комп'ютер (системний блок, монітор, пристрій введення інформації), планшет або аналогічний девайс, підключений до інтернет через Wi-Fi-модем (роутер). А також: дистанційні платформи MOODL, Zoom та програмні інструменти MS Word, MS Excel, MS Power Point.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства : практикум / М. М. Бабич, О. Г. Балаценко, К. С. Бурунсуз, О. В. Погорєлова, С. В. Шевчук. Миколаїв : НУК, 2022, 128 с.

2. Галушкіна Т. П., Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 455 с.

3.Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 452 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/teoria_ekon_analizu_2018.pdf.

4. Екологічне управління бізнесом в умовах євроінтеграції: навчальний посібник / П. Д. Дудкін та ін. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 200 с.

5. Сафранов Т. А., Губанова О. Р., Лукашов Д. В. Еколого-економічні основи природокористування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 349 с.

6. Теорія еколого-економічного аналізу : навч. посіб. / Є.В. Мішенін, І.М. Сотник, Н.В. Мішеніна, І.О. Галиця ; за ред. Є.В. Мішеніна. Суми : СумДУ, 2014, 246 с.

Допоміжна література

1. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти/ Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. –Краматорськ : ДДМА, 2021. – 200 с.

2. Еколого-економічні засади раціонального природокористування: теорія та практика реалізації : [кол. моногр.] / Л. В. Єлісєєва, Р. С. Стрільчук, О. М. Стрішенець [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. Луцьк : Вежа-Друк, 2015, 236 с.

3. Інтегральні та комплексні оцінки стану навколишнього природного середовища: монографія / О.Г. Васенко, О.В. Рибалова, С.Р. Артем'єв, Н.С. Горбань, Г.В. Коробкова, В.О. Полозенцєва, О.В. Козловська, А.О. Мацак, А.А. Савічєв. НУГЗУ, 2015, 419 с.

4. Шлапак Н. С. Екологічний менеджмент : підручник / Н. С. Шлапак, В. С. Волошин, Т. В. Серкутан. Маріуполь : ПДТУ, 2016, 205 с.

5. Serbin, S., Burunsuz, K., Dzida, M., Kowalski, J., Chen, D. Investigation of ecological parameters of a gas turbine combustion chamber with steam injection for the floating production, storage, and offloading vessel (2022). International Journal of Energy and Environmental Engineering, 13 (3), pp. 873-888.

Інформаційні ресурси

1. http://www.mon.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

2. http://www.nbuy.gov.ua – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

3. http://www.unep.ch – Програма ООН з питань захисту довкілля – United Nations Environment Program

4. http://www.rada.kiev.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України

5. http://Ecoproduct.org.ua – сайт загальнонаціонального проекту "Екологічно чистий продукт"

6. http://www.erriu.ukrtel.net – сайт Інституту досліджень навколишнього середовища та ресурсів

7. http://www.ecology.org.ua – сайт Комітету ВР України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи

8. http://zakon1.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi – законодавство України

9. http://www.eea.europa.eu/ – сайт EEA – European Environment Agency

10. http://www.menr.gov.ua – сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища

11. http://www.iapm.edu.ua – сайт Центру сталого розвитку та екологічних досліджень